

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-126>

УДК 334.7. 339.92 (477+4-6ЄС)

ЕФЕКТИВНІСТЬ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В КРАЇНАХ ЄС В КОНТЕКСТІ ПЕРСПЕКТИВИ ЧЛЕНСТВА УКРАЇНИ В ЄС

EFFICIENCY OF BUSINESS DEVELOPMENT IN EU COUNTRIES IN THE CONTEXT OF UKRAINE'S EU MEMBERSHIP PERSPECTIVE

Ірклієнко Іван Сергійович

аспірант,

Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1590-653X>**Irkliienko Ivan**

National Scientific Centre «Institute of Agrarian Economics»

У статті висвітлено ефективність розвитку підприємництва (бізнесу) в країнах Європейського Союзу (ЄС). Наведено загальні кількісні показники ефективності розвитку активних підприємств у бізнес-економіці (галузях економіки) країн ЄС що ґрунтується на агрегованих даних для промисловості, будівництва та сфери послуг, їх рівень створення та рівень виживання, без врахування діяльності холдингових компаній. Відмічено, що пандемія COVID-19 в 2020 році значною мірою вплинула на ефективність розвитку бізнес-середовища, зокрема, призвела до тимчасового зниження а подекуди припинення розвитку деяких бізнес-секторів, що скорелювалося безпосередньо на рівень створення нових суб'єктів господарювання. Відмічено, що незважаючи на таку тенденцію, у 2020 році бізнес середовище ЄС сформоване із 26,3 мільйона активних підприємств. Найбільша кількість активних підприємств зареєстровано в Франції (4,5 млн) та Італії (3,8 млн), Іспанії (3,1 млн) і Німеччині (2,6 млн). Підприємства сектору послуг є домінуючими у кожній країні, що характеризується найвищою часткою активних підприємств. Відмічено, що протягом 2020 року було створено понад 2,3 мільйона підприємств, з яких близько 82% продовжили свою діяльність не закритись, однак кількість новостворених підприємств порівняно з 2019 роком зменшилася приблизно на 265 800 підприємств.

Ключові слова: розвиток, підприємництво, суб'єкти господарювання, ефективність, активні підприємства, бізнес-демографія.

The article highlights the effectiveness of entrepreneurship (business) development in the countries of the European Union (EU). General quantitative indicators of the effectiveness of the development of active enterprises in the business economy of the EU countries are given, which is based on aggregated data for industry, construction and the service sector, their level of creation and level of survival, without taking into account the activities of holding companies. It was noted that the COVID-19 pandemic in 2020 significantly affected the effectiveness of the development of the business environment, in particular, it led to a temporary decrease and in some cases the cessation of development of some business sectors, which was directly correlated to the level of creation of new business entities. It is noted that despite this trend, in 2020 the business environment of the EU is made up of 26.3 million active enterprises. The largest number of active enterprises is registered in France (4.5 million) and Italy (3.8 million), Spain (3.1 million) and Germany (2.6 million). Service sector enterprises are dominant in each country characterized by the highest share of active enterprises. It was noted that more than 2.3 million enterprises were created during 2020, of which about 82% continued their activities without closing down, but the number of newly created enterprises compared to 2019 decreased by approximately 265,800 enterprises. Speaking about the effectiveness of entrepreneurship development, it should be noted that such enterprises provide significant employment for the population. Thus, according to the data, Germany has the highest number of employees in all enterprises in terms of economic sectors, with an indicator of 28.6 million people out of the total number of 131.2 million people in the EU. The second position in the rating with an indicator of 17.1 million people is occupied by France, and Italy closes the top three with an indicator of employment in all sectors of the economy at 15.4 million people. The number of newly created enterprises in relation to the total number of active enterprises decreased in 2020 compared to 2019 by 11.6%. An overall analysis of the comparison of the two years shows that the level of new business creation increased in only 6 Member States and decreased in 20 Member States.

Keywords: development, entrepreneurship, business entities, efficiency, active enterprises, business demography.

Постановка проблеми. Пандемія COVID-19 по всьому світі болісно вплинула як на кожного жителя так і на розвиток бізнес-середовища. Не стали виключенням і країни Європейського Союзу, бізнес-середовища яких також зазнали суттєвого впливу. Відбулося значне зменшення суб'єктної кількості учасників бізнес-середовища. У 2020 році бізнес-середовище ЄС сформувалося із 26,3 мільйона активних підприємств, з найбільшої часткою активних підприємств в Франції (17,1% або 4,5 млн) та Італії (14,5% або 3,8 млн), Іспанії (11,8% або 3,1 млн) і Німеччині (9,9% або 2,6 млн). 26,3 мільйона активних підприємств забезпечило зайнятість приблизно 131 мільйону осіб.

Однак, попри виклики спричинені пандемією за останніми даними за 2021 рік було створено близько 2,9 мільйона робочих місць завдяки понад 2,3 мільйонам новостворених підприємств. Внаслідок пандемії Covid-19 кількість новостворених підприємств у 2020 році зменшилася приблизно на 265 800 підприємств порівняно з 2019 роком. Однорічна виживаність підприємств, створених у 2021 році, склала близько 82%.

Найвищі частки швидкозростаючих підприємств у 2021 році були в Швеції, Фінляндії та Нідерландах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Комплексне дослідження проблем щодо розвитку підприємництва в країнах Європейського Союзу є предметом численних публікацій вчених, таких як, І. Білої, Л. Воротиної, О. Зігалової, О. Клепанчук, Т. Кужди, Ю. Ольвінської, Н. Салатюк, О. Сороківської, О. Бородіної, І. Прокопа, Ю. Бугуцький, П. Кулинич, М. Осипова, В. Уркевич, С. Хрипка та багато інших. Певною мірою долучилися до вивчення цієї проблеми і науковці М. Малік, О. Шпикуляк, В. Мамчур проте в сьогоднішніх умовах в контексті перспективи членства України в ЄС потребує подальшого науково-дискусійного розвитку.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Не дивлячись на значні досягнення в дослідженні актуальної теми поза увагою залишається проблема щодо прискореного розвитку підприємництва в країнах ЄС, як індикативних показників для ефективності розвитку підприємництва в Україні, на її шляху до набуття членства в ЄС.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). На основі викладеного матеріалу є дослідження ефективності розвитку підприємництва в країнах ЄС та його значимість в

контексті перспективи членства України в ЄС, з визначенням подальшого перспективного функціонування їх в структурі бізнес-середовища економіки країн.

Виклад основного матеріалу дослідження. Із-за пандемія COVID-19 всі країни світу зазнали значного впливу на економіку, не виключенням став і розвиток бізнес-середовища. Впливу зазнало і бізнес-середовище Європейського Союзу, в якому відбулося значне зменшення суб'єктної кількості учасників бізнес-середовища. У 2020 році налічувалося 26,3 мільйона активних підприємств, які забезпечили зайнятість приблизно 131 мільйону осіб.

Внаслідок пандемії Covid-19 кількість новостворених підприємств у 2020 році зменшилася приблизно на 265 800 підприємств порівняно з 2019 роком. Однорічна виживаність підприємств, створених у 2020 році, склала близько 82%. Однак, попри виклики спричинені пандемією за останніми даними за 2021 рік було створено близько 2,9 мільйона робочих місць завдяки понад 2,3 мільйонам новостворених підприємств. Найбільша кількість активних підприємств зареєстровано в Франції (4,5 млн) та Італії (3,8 млн), Іспанії (3,1 млн) і Німеччині (2,6 млн) (табл. 1). Підприємства сектору послуг є домінуючими у кожній країні, що характеризується найвищою структурною часткою діючих (активних) підприємств (рис. 1).

Як можна побачити із рисунку 1, найменшим показником що характеризує діяльність підприємств в сфері послуг припадало на Словаччину із показником в 63,2% від кількості всіх підприємств, найбільшим ж показником характеризується Люксембург із показником в 85,3% від загальної кількості всіх підприємств за галузями економіки.

Говорячи про ефективність розвитку підприємництва, слід зазначити що такі підприємства забезпечують значну зайнятість населення (табл. 2).

Так, згідно даних таблиці, найбільшим показником чисельності зайнятості по всіх підприємствах в розрізі галузей економіки характеризується Німеччина із показником в 28,6 млн осіб із загальної чисельності по ЄС 131, 2 млн осіб. Другу позицію в рейтингу з показником в 17,1 млн осіб посідає Франція, і замикає трійку Італія із показником зайнятих у всіх галузях економіки в 15, 4 млн осіб.

Говорячи про структурну складову зайнятості, то тут як і в показниках структури діяльності підприємств переважає зайнятість в секторі надавання послуг (рис. 2).

Таблиця 1

**Кількісні показники діючих (активних) підприємств
за галузями економіки в країнах ЄС, од, 2020**

Країни	Послуги	Будівництво	Промисловість	Всього діючих (активних) підприємств
ЄС	19 899 990	3 927 214	2 488 889	26 316 093
Бельгія	547 425	125 888	43 000	716 313
Болгарія	288 189	21 297	32 890	342 376
Чехія	699 249	185 704	198 777	1 083 730
Данія	182 576	34 756	19 628	236 960
Німеччина	1 946 281	375 378	284 309	2 605 968
Естонія	73 669	13 850	9 983	97 502
Ірландія	197 027	62 664	19 171	278 862
Греція ⁽¹⁾	693 620	77 365	77 040	848 025
Іспанія	2 382 567	463 176	206 898	3 052 641
Франція	3 402 268	754 730	353 367	4 510 365
Хорватія	131 634	23 952	23 720	179 306
Італія	2 887 910	497 709	391 835	3 777 454
Кіпр	47 459	9 329	5 383	62 171
Латвія	88 453	11 558	12 171	112 182
Литва	173513	33264	23414	230 191
Люксембург	30 083	4 233	952	35 268
Угорщина ⁽²⁾	525 057	101 797	58 303	685 157
Мальта	31 303	5 025	2 855	39 183
Нідерланди	1 085 281	217 460	81 083	1 383 824
Австрія ⁽¹⁾	340 649	40 946	36 695	418 290
Польща	1 466 450	387 740	253 704	2 107 894
Португалія	758 001	92 328	73 664	923 993
Румунія	618 081	86 543	82 611	787 235
Словенія	108 809	20 163	21 943	150 915
Словакія	333 250	110 866	83 560	527 676
Фінляндія	230 338	50 708	30 340	311 386
Швеція	630 848	118 785	61 593	811 226
Ісландія	22 461	5 699	2 149	30 309
Норвегія	221 746	57 739	19 222	298 707
Швейцарія	307 289	50 513	42 687	400 489
Північна Македонія	44 841	5 260	8 592	58 693
Сербія	277 663	40 379	68 220	386 262
Туреччина	2 381 425	244 970	424 461	3 050 856

Джерело: [1; 2]

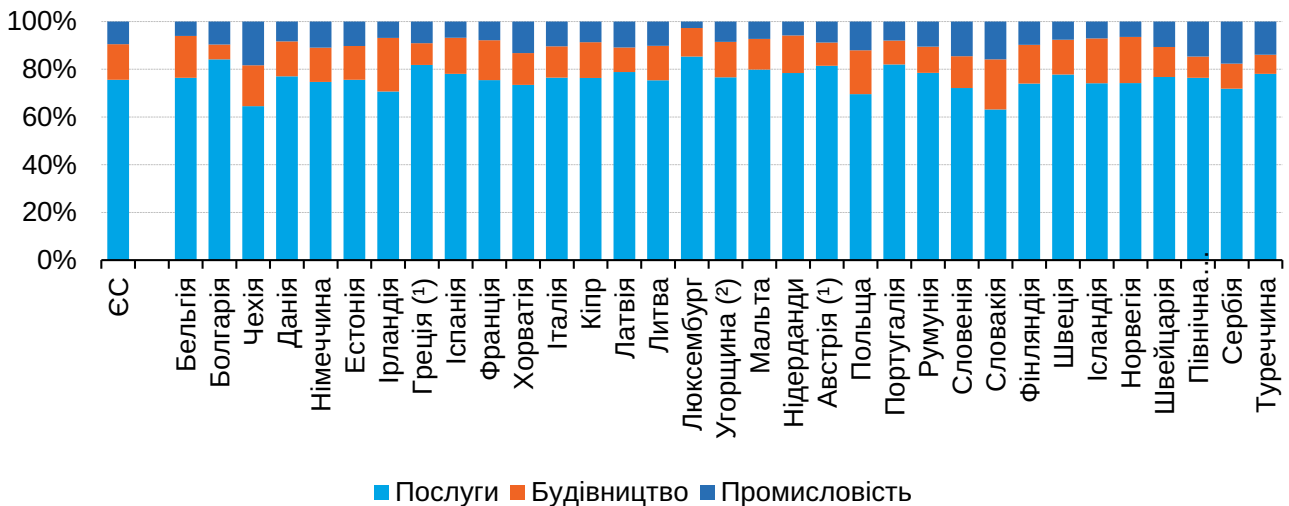

Рис. 1. Структура діючих (активних) підприємств за галузями економіки в країнах ЄС, 2020 (%)

Джерело: [1; 2]

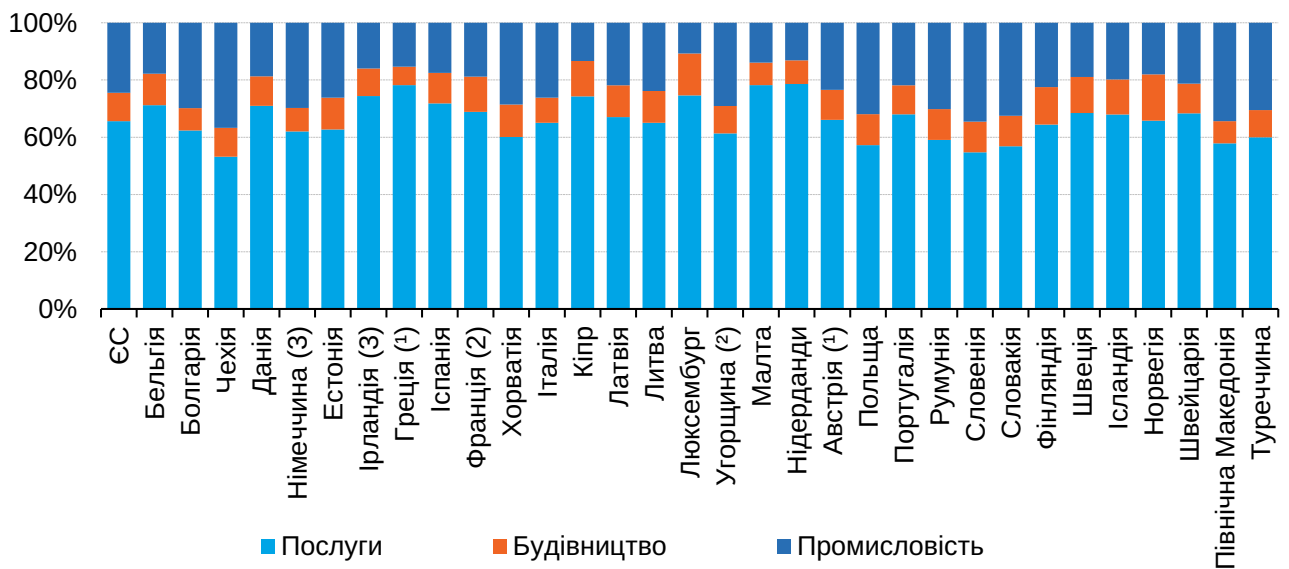

Рис. 2. Структура зайнятості населення за галузями економіки в країнах ЄС, (%)

Джерело: [1; 2; 3; 4]

Так, з аналізу наведених даних в рис. 2, можна зробити висновок відносно якого підприємства сектору послуг забезпечують найменше 53,2% робочих місяців в Чехії, найбільше в Нідерландах із часткою 78,6%. Відносно цього беззаперечним є твердження що створення нових підприємств є чи не основною чи то більше ключовою детермінантною складовою створення робочих місць а як результат ефективність розвитку самого підприємництва, економічного зростання будь якої країни. Відносно цього наведемо показники створення підприємств в країнах ЄС (табл. 3).

Як можемо бачити із наведених даних, кількість новостворених підприємств у відношенні до загальної кількості активних підприємств зменшилася в 2020 році порівняно з 2019 роком на 11,6%. Загальний аналіз порівняння двох років показує, що рівень створення нових підприємств зріс лише в 6 державах-членах і знизився в 20 державах-членах.

Як результат ефективність розвитку підприємництва в галузях економіки країн ЄС, є важливою складовою підвищення рівня зайнятості населення.

Таблиця 2

Зайнятість населення за галузями економіки в країнах ЄС, осіб

Країни	Послуги	Будівництво	Промисловість	Всього зайнято
ЄС	86 114 678	13 022 346	32 113 707	131 250 731
Бельгія	2 261 552	349 866	564 878	3 176 296
Болгарія	1 230 746	153 912	588 582	1 973 240
Чехія	2 018 770	383 785	1 393 948	3 796 503
Данія	1 322 268	192 009	348 168	1 862 445
Німеччина	17 781 691	2 353 033	8 524 578	28 659 302
Естонія	294 408	52 090	122 939	469 437
Ірландія	1 214 504	157 349	260 660	1 632 513
Греція	2 363 070	193 378	464 724	3 021 172
Іспанія	9 170 603	1 364 766	2 235 612	12 770 981
Франція	11 726 929	2 097 278	3 203 212	17 027 419
Хорватія	671 168	126 510	319 242	1 116 920
Італія	10 033 418	1 356 367	4 034 081	15 423 866
Кіпр	220 887	36 819	39 684	297 390
Латвія	422 965	70 181	137 919	631 065
Литва	676 461	115 789	247 851	1 040 101
Люксембург	271 391	53 309	39 089	363 789
Угорщина	1 800 000	281 723	852 846	2 934 569
Мальта	145 696	14 697	25 953	186 346
Нідерланди	4 842 630	507 940	808 374	6 158 944
Австрія	2 079 372	329 505	738 369	3 147 246
Польща	5 906 047	1 115 455	3 295 237	10 316 739
Португалія	2 423 657	362 320	777 963	3 563 940
Румунія	2 560 628	465 094	1 307 833	4 333 555
Словенія	374 653	73 585	236 630	684 868
Словакія	933 767	175 392	534 054	1 643 213
Фінляндія	1 089 545	221 719	380 639	1 691 903
Швеція	2 277 852	418 475	630 642	3 326 969
Ісландія	83 321	15 018	24 240	122 579
Норвегія	1 058 884	260 695	290 333	1 609 912
Швейцарія	2 390 751	361 519	745358	3 497 628
Північна Македонія	233 876	31 300	138890	404 066
Туреччина	9 071 524	1 438 634	4 620 014	15 130 172

Джерело: [1; 3]

Висновки. На основі проведеного дослідження можна зробити узагальнення. Розвиток підприємництва в розрізі галузей економіки певною мірою відображає динамізм економіки ЄС через адаптацію економічних структур до мінливих ринкових умов. Потенційний внесок, який може зробити створення підприємства у

зайнятість, також є одним із найважливіших аспектів, що привертає увагу політиків до теми розвитку підприємництва. У цьому контексті створення підприємств можна розглядати як показник конкурентоспроможності, як фактор економічного зростання та як життєво важливий засіб створення робочих місць.

Таблиця 3

Рівень створення підприємств за галузями економіки в країнах ЄС, од.

Країни	2019	2020	2020/2019,%	2020/2019, +/-
ЄС	10,01	8,85	88,4	-1,16
Литва	19,35	18,11	93,6	-1,24
Мальта	13,86	14,12	101,9	0,26
Португалія	15,78	12,22	77,4	-3,56
Естонія	11,09	12,10	109,1	1,01
Латвія	11,67	11,34	97,2	-0,33
Франція	12,07	11,33	93,9	-0,74
Данія	10,93	10,99	100,5	0,06
Румунія	11,63	10,76	92,5	-0,87
Угорщина	12,38	10,74	86,8	-1,64
Нідерланди	10,76	10,44	97,0	-0,32
Польща	12,71	10,43	82,1	-2,28
Словаччина	12,14	10,43	85,9	-1,71
Хорватія	12,70	9,39	73,9	-3,31
Словенія	10,35	9,09	87,8	-1,26
Кіпр	8,77	9,06	103,3	0,29
Болгарія	11,37	9,05	79,6	-2,32
Фінляндія	8,67	8,82	101,7	0,15
Чехія	8,72	8,15	93,5	-0,57
Люксембург	9,14	7,82	85,6	-1,32
Іспанія	9,36	7,42	79,3	-1,94
Німеччина	9,13	7,16	78,4	-1,97
Бельгія	7,17	6,90	96,2	-0,27
Швеція	6,22	6,80	109,3	0,58
Ірландія	відсутні дані	6,72	-	-
Італія	7,39	6,51	88,1	-0,88
Австрія	6,00	5,41	90,2	-0,59
Греція	4,76	4,58	96,2	-0,18
Ісландія	11,13	11,77	105,8	0,64
Норвегія	7,62	7,71	101,2	0,09
Швейцарія	7,21	6,99	97,0	-0,21
Туреччина	12,93	14,73	113,9	1,80
Сербія	10,08	8,56	84,9	-1,52
Північна Македонія	8,52	8,02	94,1	-0,50

Джерело: [1; 5]

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Евростат. Глосарій: Демографія бізнесу. URL: <http://surl.li/nsadi>
2. Евростат. Демографія бізнесу за класом розміру та діяльністю NACE Rev. 2 (2004–2020). URL: <http://surl.li/nsaei>
3. Евростат. Глосарій: активне підприємство. URL: <http://surl.li/nsaeu>
4. Евростат. Демографічна статистика бізнесу. URL: <http://surl.li/nsaeu>

5. Євростат. Підприємства з високим темпом зростання (зростання на 10% або більше) та пов'язана з ними зайнятість за NACE Rev. 2 (2008–2020). URL: <http://surl.li/nsagb>

REFERENCES:

1. Yevrostat. Hlosariy: Demohrafiya biznesu [Eurostat. Glossary: Business demography]. URL: <http://surl.li/nsadi>
2. Yevrostat. emohrafiya biznesu za klasom rozmiru ta diyal'nistyu NACE Rev. 2 (2004–2020) [Eurostat. Business demography by size class and NACE Rev. 2 activity (2004–2020)]. URL: <http://surl.li/nsaei>
3. Yevrostat. Hlosariy: aktyvne pidpryyemstvo [Eurostat. Glossary: Active enterprise]. URL: <http://surl.li/nsaeu>
4. Yevrostat. Demohrafichna statystyka biznesu [Eurostat. Business demography statistics]. URL: <http://surl.li/nsaca>
5. Yevrostat. Pidpryyemstva z vysokym tempom zrostannya (zrostannya na 10% abo bil'she) ta pov'yazana z nymy zaunyatist' za NACE Rev. 2 (2008–2020) [Eurostat. High growth enterprises (growth by 10% or more) and related employment by NACE Rev. 2 (2008–2020)]. URL: <http://surl.li/nsagb>